

Tomka Ferenc atya

*Életem –
fölösleg nélkül*

Szent Gellért Kiadó és Nyomda

Bevezetés

Mit szeretnék bemutatni az önéletrajzommal? – Istennek, illetve a Szentlélek kegyelmének csodálatos működését, tudva, hogy minden, ami történt az életemben, az Ő műve, s Ő a *gyenge ember által* is tud cselekedni és növekedést adni. Isten országának törvénye, hogy az *„olyan, mint amikor az ember magot vet a földre. Utána akár alszik, akár ébren van, s éjjel van vagy nappal, a mag kicsírázik és szárba szökken.”* (Mk 4,26)

Írás közben találkoztam a Szentírásban a Szentlélek szent Pálhoz intézett hívásával: *„Ne félj, csak beszélj és ne hallgass!”* (ApCsel 18,9). Ugyanerre hív Ferenc pápa is: *„Adja az ég, hogy fel tudd ismerni, mi Jézus [...] üzenete, amelyet Isten a te étleteddel akar elmondani a világnak [...], hogy a te drága küldetésed ne menjen veszendőbe.”* (GE 24)

A cím a Kiadó ötlete volt, egy „véletlen” eredményeképp. Az eredetileg tervezett cím így hangzott: *Életem a Szentháromságban*. Miután elvégeztem a kéziratot az utolsó simításokat és kihagytam a fölöslegesnek ítélt részeket, a végleges anyagot így mentettem el, hogy össze ne keverjem az előző változattal: *életem fölösleg nélkül.doc*. A Kiadó vezetője, Alexandra azt hitte, hogy ezt szántam címnek, és hosszan ecsetelte, milyen remek, példamutató már a cím is; úgy vállalni egy hosszú életet, hogy azt valljuk róla: semmi „fölösleg” nincs és nem is lehet benne, mert gondviselő jó Istenünk mindent pontosan eltervezett és szándékosan „tett bele” az életbe...

A következőkben azokról a *kegyelmekről* számolok be, amelyekkel a Szentlélek vezette életemet, és adott másoknak is fényt általam.

– A szüleimtől kapott nagy ajándékok után a Fokoláre Mozgalom kegyelmei következnek.

– Megjelennek neves személyek, mint *Regőczy István* vagy *Mócsy Imre SJ* atya, mindketten többszörösen börtönt járt papok, akik lelkipvezetőim lettek.

– Felidézem a káposztásmegyeri plébánia létrejöttét – egy hatalmas kommunista lakótelepen.

– Bemutatom a kommunista egyházüldözést és az ügynökök, tartótisztek működését, valamint hogy a jó Isten kegyelme miként fordította mindezt szolgálatom javára.

– Írásomon dolgozva sok régi feljegyzést találtam: naplómát, nekem írt leveleket vagy mások reflexióit, amelyek reményeim szerint, színesebbé teszik az anyagot.

– Be kellett mutatnom emberi gyengeségeimet és a nem kevés akadályt, nehézséget, amelyekkel találkoztam. Mindez azonban – törekeny cserépedény voltomban is – a Szentháromság ölelésében fénylik.

Mivel életem meghatározó eleme a szentháromságos látás, bevezetőben szólok néhány szót erről a titokról.

Családunkban gyermekkorom óta jelen volt mindhárom Személy, s állandóan fordultunk feléjük.

Döntő volt találkozásom a Fokoláre Lelkiséggel, amelyben megnyílt számomra a Szentháromság egészének és működésének csodája. Chiara Lubich karizmájában ez olyan korban jelent meg, amelyben az Egyház és a teológia – a hétköznapokban – nem foglalkozott vele. A teológiában a misztériumnak csupán elméleti tárgyalása szerepelt. Érhető viszont, hogy a Fokolár karizmájának központja ez,

hiszen a krisztusi szeretetközösség modellje is a Szentháromságban található.

A Lelkiségeből merítettem a fényt ahhoz, hogyan kell építenem a jézusi közösséget. Innen nyertem a hitet, hogy a jézusi közösség valóban szentséggé válik, s hat a környezetre. Közösségeinkben mindenki, aki elmélyült a Lelkiségben, megsejtette e titkot, s törekedett eszerint élni. A kegyelmi hatás később vált láthatóvá a környezetünkben észlelt sok megtérésben s a közösség növekedésében. Hasonlót élnek át mindannyian, akik a Lelkiség útját járják.

A titokkal való rokonsága miatt szeretném idézni *Lackfi János* két versét. Ő több írásában csodálatosan fogalmazza meg a Szentháromsággal való kapcsolatát. Az első idézett vers témája szokásosabb: Istenben élünk. A másodikhoz hasonlóan ritkán olvasunk, de a Lelkiséget élőkhöz (és a komolyabban lelki életet élőkhöz) bizonnyára közel állhatnak e sorok, és mindenkit elmélkedésre hívhatnak.

Egymásban

Ma Istenben vagyok,
Bennem van az Isten,
Ma egymásban vagyunk,
Mint a van s a nincsen.

(...)

Tebenned aludni,
Ébredni belőled

(...)

Áldó mozdulatban,
Kérő mozdulatban.

Szeretek a Szentháromsággal táncolni

Szeretek a Szentháromsággal táncolni,
csak behunom a szemem,
összekapaszkodunk férfiasan,
váll a vállhoz,
és már forgunk is körbe,
moldvai zenére.
Jézus félölelése egyik felől,
másik oldalon az Atya,
busa, göndörös, szakállas,
mákoshajú, idősebb, erős férfi,
szemben a Szentlélek,
kecses indiánfiú,
döng meztelen talpunk alatt
a Balaton-parti gyepl.

[...]

Ahogy forgunk szilajul,
szólok nekik ijedten,
vigyázzanak,
sörösüveg-szilánkok
vannak a földön,
nehogy megsebezze a talpunk.
Csak nevetnek, á, nem árt az,
és tényleg, rálépnek, tapossák,
kutyabajuk.
Mikor kérdezem,
mégis mi ez az üvegcserép,
felelik, az a bűn,
de míg forgok a tánccal,
az én talpamat se sértheti fel.

A Szentlélek titkának elmélyítésére magam is csak a II. vatikáni zsinat utáni korban jutottam el, mint legtöbben. Különösen a témát érintő könyvek írása kényszerített a misztérium megközelítésére, értelemmel is.

A Szentlélek az, aki mindenki esetében beteljesíti a szentháromságos látást. Ő valamiképp az a végső ölelés, amely egybefogja a három Személyt, s aki beleölel minket is a Szentháromságba, illetve Krisztus testébe.

Végül köszönöm kedves lektoraim, Hlavacska Attiláné Ilona és Rónaszéki Józsefné Tomka Mária fáradozását; a kötet nagy hasznára szolgált.

1.

Háborúból diktatúrába

*Szövetségre lépek veled,
sőt utódaiddal,
s örök szövetségre minden
nemzedékükkel.*

Ter 17,2-6

A háború idején születtem 1942-ben. Bátyám, Miklós (a neves szociológus) egyéves volt ekkor, majd két évvel utánam érkezett öcsém, s kétévenként még két testvérem. Így öten voltunk.

Ebből a korból megmaradtak édesapám kézzel írt feljegyzései, amelyekből többször idézek. Ez a hit könyve gyermekei számára, s az olvasó is felfedezhet benne sok érdekes és megrázó történetet, valamint mindennek háttérében a Természetfölötti fényét. Édesapám visszaemlékezése részletesen írta le életünket, nekünk, a gyermekei számára.

Szüleink világlátása alapozta meg az én és testvéreim életét és hitét, sőt a tizenkilenc unoka és az ötvenhat dédunokáét is, majd az ő házasságukat; s így meghatározó volt gyermekeik jövőjében, valláosságában is.

„Atyáink elbeszélték a csodás tetteket, amelyeket napjaikban műveltél” – ad hálát a zsoltár (Zsolt 44,1)* – Mennyire átéltük ezt mi is!

* A Zsolt, vagyis a zsoltárok idézeteit a Zsolozsmából veszem

Sok élményt mondott el s írt le édesapánk, amelyekből megtanultuk, mit jelent a hitre épülő élet. Beszámolója telve van hitből fakadó döntésekkel:

Egy alkalommal tanácstalank voltunk, elhagyjuk-e a háború idején Budapestet. Rohantam haza. Mit tegyünk? Nagymama, Anya és én hosszan imádkoztunk, aztán Nagymama felütötte a Szentírást, hogy az adjon választ tanácstalanságunkban.

Mind a hárman megdöbbenve hallgattuk, amint olvasott: „*Midőn látjátok a pusztítás utálatosságát... a szent helyen – aki olvassa, értse meg –, akkor akik Júdeában vannak, fussanak a hegyek közé.*” Ez válasz volt, ezt meg kellett érteni!

A beszámolója bemutatja a következetes hűséget, amely jellemző volt rá politikai és minden más téren:

Vannak barátaink, sőt egy pap is, akik igyekeznek rávenni, hogy a családom érdekében lépjek be a nyilas pártba. Miniszterem is erre kért, de hozzátette, ha nem lépek be, az sem változtat viszonyunkon. – Persze nem lettem semmiért nyilas, ez ellenkezett a lelkiismeretemmel.

Mindennek háttere az ima:

Ilyen időben az ember megtanul leborulni. Nagymama napon-ta járul szentáldozáshoz, de mi is gyakran követjük példáját. Gyóntatónkban nagy segítőre találunk. Árad belőle a nyugalom: Isten kezében vagyunk, és ez elég!

A templomok tömve voltak és ez felbátorította, fellelkesítette az embert. Bennünk is ott volt a bizonyosság: aki átadja sorsát a jó Istennek, annak nincs mitől tartania!

Állandó veszélyt jelentettek fiatal Édesanyánk számára a szovjet katonák. Erről így ír:

Utolérnek a szovjet katonák. Benéznek a nagyszobába, de mikor látják, hogy az mennyire teli van, mind belődulnak Anyáékhoz. Anya mozdulatlanul fekszik. Alvást színlelve les ki Nagymama mögül. Hogy Nagymamával mit álltunk ki ez éjszaka alatt, azt meg sem kísérem elmondani.

Anya később, tökéletes *Istenre hagyatkozásban* és félelem nélküliségben még aludt is egy kicsit. Így hát az első éjszakát, Isten segítségével, minden baj nélkül átéltük.

Egy másik alkalomról ezt írja:

A szovjet katonáknak tilos volt nőekkel erőszakoskodni, de hát a mi házunk messze feküdt a várostól, csupa kert között, így állandó félelemben éltünk.* Éjszakánként nem mertünk levetkőzni, hiszen gyakran állítottak be hozzánk katonák. Egyedül sosem jöttek mindig kettesével-hármasával. Egy ízben két ittas „vendég” érkezett, és az asszonyokkal félreérthetetlenül kezdtek viselkedni.

Édesanyának sikerült egy óvatlan pillanatban elmenekülnie. A szomszéd nagy villa padlásán elrejtették. Persze a két részeg dühöngött.

Folyamatosan kapnak jeleket a jó Istentől, és észre is veszik azokat:

Szinte állandó szorongásunkba gyakran be-besüt a napsugár. Anya kis fekete feszülete állandóan a retiküljében feküdt. Mellette sok egyéb közt tartott még egy piros, szentelt gyertyát is. Most az új lakásunkban előkerül a kis feszület is.

– De nézd! – mutatja. – Milyen különös. A feszület töviskoronája és az Úr Jézus sebei pirosak, mint a vér. Sehol máshol

---

* Hazánkban legalább százezer nőt erőszakoltak meg, számol be róla sok kutatás. Vö. Tomka E. i. m. 158.

nem ragadt rá a piros gyertya, csak egyedül ott, ahol az Úr Jézus vére folyt.

Csodálatos „véletlen”.

Anyagi helyzetünket így mutatja be:

Élelmünk alig volt. Egy tábla szalonna képezte a legfőbb kincünket. Szomszédaink már mind leadták, amijük volt, és az a kevés, amit eldugtak, kellett a bizonytalan jövőre. Egyik nap kutatni jöttek élelem után. Ijedtemben a szalonnát, amiből a gyerekek naponta egy-egy szeletkét kaptak, kihajítottam az ablakon, az ott álló pad alá. A katonák üres kézzel távoztak, és letelepedtek a szóban levő padra. Sokáig beszélgettek. Gondolható, mit izgultunk, míg a requirálók el nem távoztak, és mi a szalonnánkat behozhattuk.

Megtörtént vele ilyen is:

Kicipeltek a házból és falhoz állítottak, háttal nekik, s közben géppisztolyaikat rám fogták. Csodálatos, hogy tiszta lelkiismerettel milyen nyugodtan néz szembe az ember a halállal. Boldog voltam, hogy Anyát biztonságban tudom, *a többit a jó Istenre bízva*. Szinte kíváncsian vártam a fejleményeket. Úgy látszik, csak ijesztgetni akartak, mert egy idő múlva fogták magukat, és szó nélkül távoztak, helyesebben eltámolyogtak.

Megható az őszinteség, amellyel saját hibáit, tévedéseit megvallja.

Egy példa:

Két bűnöm van, amit nem akarok elhallgatni előttem, hiszen ha rájuk gondolok, ma is szégyen tölt el. Az egyik még télen történt. Két – általam nem ismert – erdész kolléga érkezett Sopronba, összes holmijuk egy-egy kis bőrönd. Hivatalunk

